

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره نهم ، شماره سی و دوم ، تابستان ۱۳۹۸

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۱۱/۰۱

تاریخ بازنگری نهایی مقاله: ۱۳۹۸/۰۳/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۵/۱۳

صفحات: ۸۸ - ۶۵

بررسی جایگاه آینده پژوهی در مباحث مربوط به پیشگیری انتظامی از جرم

احمد شه باز^{۱*}

چکیده

امنیت مبنای نظم و استقلال و حاکمیت همه‌ی کشورها است و از جمله بنیادی‌ترین اموری است که حکومت‌ها مکلف به برقراری آن در سطح جامعه هستند. بدون وجود امنیت در جامعه سخن گفتن از استقلال و آزادی و حقوق شهروندی بی معنا می‌باشد. مهمترین روش استقرار امنیت در جامعه کاهش جرائم و زمینه‌های بروز آن می‌باشد. در جوامع اولیه یکی از راه‌های مقابله با جرم واکنش شدید و مجازات‌های سنگین برای مجرمین بوده است. نخستین نسل از این تدابیر و روش‌ها توسل بر اعمال سرکوب‌گرانه و اعمال پیشگیری غیر کیفری به منظور کاهش نرخ جرم و برقراری نظم و امنیت نسبی مورد امعان نظر جوامع قرار گرفته است. در واقع توجه ویژه به حقوق بشر در دوران کنونی کاربرد نسل نوینی از تدابیر پیشگیرنده غیرکیفری و پیش‌گیرنده کیفری را امکان‌پذیر نموده است. از آن جایی که وجود جرم در جامعه تمامی نهادهای اجتماعی و فردی را درگیر خود می‌کند، پیشگیری از آن هم باید به صورت اجتماعی و با مشارکت و همکاری تمامی نهادها صورت پذیرد. مسأله‌ای که امروزه جامعه‌ی فعلی به آن مبتلا می‌باشد عدم مداخله‌ی نهادها و سازمان‌های اجتماعی در فرایند پیشگیری از جرم می‌باشد و به واقع نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در این فرایند پیشگام و سایر نهادها کارهای اولیه در پیشگیری از جرم توسط این نهاد به خوبی احصاء و می‌تواند در اختیار سایر سازمان‌ها قرار بگیرد. تحقیقات و تجربه نشان داده است که راه کارهای فرهنگی و اجتماعی در پیشگیری از جرم بسیار موثرتر از راه‌های عملیاتی و سرکوب‌گرایانه می‌باشد. لذا در این مقاله سعی شده با توجه به تجربیات گوناگون به بررسی سهم سازمان‌های دیگر و تأثیر عملکرد آنها بر فرایند پیشگیری از جرم پرداخته شود.

واژگان کلیدی: پیشگیری از جرم، نهادهای اجتماعی، مشارکت عمومی، امنیت.

^۱- کارشناس ارشد ریاضی کاربردی گرایش تحقیق در عملیات ، پژوهشگر دفتر تحقیقات کاربردی فا استان سمنان (نویسنده مسئول)

مقدمه

نحوه ی پیوند میان روابط اجتماعی با عمل مجرمانه از زمان کلاسیک های جامعه شناسی مورد بحث و بررسی بوده است و عالمان اجتماعی پیوند بین کنترل اجتماعی و میزان جرم را بررسی و بر مبنای تغییر در تراکم روابط اجتماعی رسمی و غیر رسمی کنش گران اجتماعی، به تبیین جرم پرداخته اند. با این حال امروزه نقش روابط اجتماعی بر جرایم به صورت گسترده ای مورد تاکید قرار گرفته است. به طور کلی جرم محصول کنترل اجتماعی غیر رسمی ضعیف و توان ضعیف برای بسیج چنین منابع خارجی رسمی به عنوان عوامل تقویت کننده قانون است و در این میان به نقش باز دارنده ی سازمان ها و نهاد های اجتماعی نیز می توان اشاره داشت شبکه هایی که می توانند زمینه ی لازم را برای حصول منزلت و عزت نفس در نزد کنش گران اجتماعی فراهم آورند که این خود منجر به تعمیق پیوند آن ها با اجتماع گسترده تر شده و بر کاهش جرم موثر است. فلذا سرمایه ی اجتماعی را می توان به عنوان یکی از عوامل تاثیر گذار بر میزان فعالیت مجرمانه در یک جتماع در نظر گرفت. هم چنین به نظر می رسد که سرمایه اجتماعی در تعیین احتمال روی آوردن افراد خاص به رفتار مجرمانه نقش بازی می کند. از سوی دیگر سرمایه ی اجتماعی می تواند نگرش مثبتی نسبت به سازمان های مجری قانون در ذهن افراد ایجاد می کند. به ویژه به این دلیل که عملکرد پلیس و سایر نهاد ها، در جایی که شبکه ها قوی هستند و سطوح همبستگی هنجاری بالاست موثر تر است. به هر حال در چند دهه ی اخیر دیدگاه های نظری و تجربی علوم اجتماعی بر نقش و سهم سازه سرمایه اجتماعی در تبیین و پیشگیری از جرم تاکید فراوانی داشته است. در نوشته های مربوط به آسیب شناسی اجتماعی و جرم شناسی اجتماعی، سرمایه ی اجتماعی به مثابه نیروی کنترل کننده ی اجتماعی و نیز نوعی دارایی که نشان از غنای تعلقات اجتماعی دارد مورد توجه قرار می گیرد. از سوی دیگر امروزه پیشگیری و سرکوبی را نمی توان از هم جدا نمود. حتی کسانی که طرفدار قلمرو محدود سیاست جنایی هستند به طور مستقیم این دو موضوع را می پذیرند؛ زیرا برای آنان سرکوبی زمانی داخل در موضوع سیاست جنایی می گردد که در جهت پیشگیری از تکرار جرم باشد. برخی از صاحب نظران علوم اجتماعی توجه به عوامل سلبی و ایجابی نظم و وفاق اجتماعی را همواره به عنوان مساله ای بنیادی برای این علوم تعریف کرده اند و بخش قابل اعتنایی از تلاش نظری و تجربی را صرف واکاوی و تبیین این مساله داشته اند. به طور کلی فقدان سرمایه اجتماعی موجب عدم مشارکت اجتماعی و زندگی اجمنی مثبت و مناسب می شود که به تبع آن در قیاس فردی، بستری برای ورود به عرضه ناهنجاری های اجتماعی و جرم می شود. سرمایه ی اجتماعی به واسطه ی کارکرد کنترلی، جامعه پذیری، مشارکتی و پیوستگی اجتماعی در جلوگیری از ارتکاب به جرم تاثیر گذاری خود را نشان می دهد.^۲

^۲ فوکویاما، فرانسیس؛ پایان نظم سرمایه اجتماعی و حفظ آن، ترجمه ی غلام عباس توسلی، انتشارات حکایت قلم نوین، تهران، چاپ ششم، ۱۳۹۲

تعریف پیشگیری از جرم

پیشگیری در یک معنای عام، عبارت است از تمامی اقداماتی که از وقوع بزه جلوگیری می کند . به عقیده شرمین هر رویدادی که اعمال شود و نتیجه آن نشان دهد که از نرخ بزهکاری کاسته شده، می تواند پیشگیرانه قلمداد شود . بر مبنای این تعریف شرمین، عده ای پیشگیری را اعم از پیشگیری کیفری (پیشگیری از جرم از طریق اعمال مجازات ها) و پیشگیری غیرکیفری دانسته اند^۳

عده ای دیگر از جرم شناسان (نظیر گسن) با نقد سرکوبی و غیرپیشگیرانه دانستن آن ، پیشگیری را به معنایی خاص تعریف می کنند : مجموعه اقدامات غیرکیفری که هدف غایی آن منحصرأ یا به صورت جزئی محدود کردن دامنه ارتکاب جرم و غیرممکن، دشوار و کم کردن احتمال وقوع جرم باشد . در همین راستا، یک محقق کانادایی در سال ۱۹۹۸ تعریف پیشگیری را دارای سه مولفه زیر دانست:

هدف اصلی آن تأثیرگذاری بر یکی از عوامل فرایند کیفری است؛

بعد جمعی دارد (پیشگیری در یک محله خاص یا...)؛

شامل اقدام پیشگیرانه غیرقهرآمیز و غیرکیفری است پیشگیری مجموعه اقدامات مهیا و تدابیر غیر قهر آمیز است که با هدف خاص مهار بزهکاری، کاهش احتمال و وخامت جرم ، پیرامون علل جرایم اتخاذ می شود . در این تعریف اقدام پیشگیرانه اقدام غیر قهرآمیزی است که بر عوامل جرم زا اعمال می شود . در واقع پیشگیری مستلزم آن است که ابتدا علت شناسی اولیه از جرم صورت بگیرد .

ماده (۱) لایحه پیشگیری از جرم نیز تعریف نسبتاً جامعی از پیشگیری ارائه کرده است : « پیش بینی ، شناسایی و ارزیابی خطر وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از بین بردن یا کاهش آن ، پیشگیری از جرم است » .

^۳ نجفی ابرند آبادی ، حسینعلی ، پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی ، مجله امنیت ، سال پنجم شماره ۲۱ و ۲۲ ، ۱۳۸۰

در مورد انواع پیشگیری تقسیم بندی های متفاوتی از منظر های مختلف صورت گرفته است. این تقسیم بندی ها فراتر از تقسیم بندی های صرف نظری هستند و به جنبه های متنوع مداخلات پیش گیرانه اشاره دارند.

مطابق معیار زمان مداخله، به دو گونه کنشی (قبل از ارتکاب جرم) و واکنشی (پس از ارتکاب جرم)، بر اساس معیار سطح مداخله به سه دسته نخستین (برای همه افراد)، دومین (برای افراد آسیب پذیر) و سومین (برای افرادی که مرتکب جرم شده اند)، مطابق معیار قلمرو مداخله به دو دسته عمومی (با تمرکز به عوامل عمومی جرم) و اختصاصی (با تمرکز بر علل اختصاصی جرم)، بر اساس معیار سازمان مداخله کننده به سه گونه اجتماعی (نهاد های دولتی و غیر دولتی فعال در مسائل اجتماعی)، انتظامی (نهاد پلیس) و قضایی (مراجع رسیدگی کننده به جرم) و مطابق نوع مداخله به کیفری (از طریق ساز و کار های نظام عدالت کیفری) و غیر کیفری (از طریق ساز و کار های خارج از نظام عدالت کیفری) دسته بندی می شود.

سطح های مداخله پیشگیرانه

به طور کلی برنامه های پیش گیرانه در سه سطح قابلیت اجرا دارند. برانتهنگام و فست از جرم شناسانی بودند که با الگو گرفتن از الگوهای بهداشت عمومی، به سنخ شناسی پیشگیری از جرم در سه سطح زیر پرداختند.

۱. پیشگیری نخستین:

این پیشگیری شامل آگاه ساختن محیط ها و اجتماعات عمومی نسبت به خطرات احتمالی بروز جرم است؛ پیش از آنکه اساساً جرمی بوجود آمده باشد.

۲. پیشگیری مرحله دوم:

پیشگیری دومین شامل انجام اقداماتی برای افراد یا محیط هایی است که به دلیل دارا بودن برخی تمایلات و ویژگی ها، در معرض خطر بزهکاری تشخیص داده شده اند.

۳. پیشگیری مرحله سوم:

این پیشگیری ناظر به باز رخداد جرم است و با کانون توجه قرار دادن مجرمان، بزه دیدگان و یا محل های ارتکاب جرم، از تکرار بزه جلوگیری می کند.

پیشگیری کیفری

پیشگیری کیفری که بر مبنای ارائه تعریفی عام از پیشگیری می تواند یکی از انواع پیشگیری به حساب آید (دیدگاهی که کمتر مورد پذیرش جرم شناسان است)، از طریق وضع کیفر و ویژگی های ارعابی و بازدارنده آن می کوشد تا از یک سو نسبت به مجرم امکان تکرار جرم را از بین ببرد و از سوی دیگر با تأکید بر ویژگی های ارعابی کیفر، انگیزه مجرمان احتمالی را برای ارتکاب جرم کاهش دهد. بازدارندگی یکی از مفاهیم اساسی در پیشگیری کیفری است؛ به

این معنا که مجازات‌ها باید به گونه‌ای وضع شوند که مانع ارتکاب مجدد جرم شوند. گذشته از مفاهیم کلیدی مجازات و بازدارندگی، فوریت و دقت شناسایی، تعقیب و دستگیری نیز از اهمیت بسیاری در پیشگیری کیفری برخوردار است. در واقع به مانند پیشگیری موقعیت مدار در اینجا نیز فرض اصلی، حسابگر بودن مجرم است. تعقیب و مجازات باید به گونه‌ای باشد که مجرم حسابگر را به این نتیجه برساند که منافع حاصل از ارتکاب جرم، به دلیل شدت، دقت و سرعت واکنش کیفری، از ریسک بسیار بالایی برخوردار است. سنگینی کفه ریسک، می‌تواند عاملی باشد برای چشم پوشی مجرم از منافع احتمالی کفه دیگر ترازو.

پیشگیری موقعیت مدار

برنامه‌ها و اقدامات پیشگیرانه را (از منظر پیشگیری به معنای خاص) به طور کلی می‌توان به دو بخش تقسیم کرد: پیشگیری موقعیت مدار (یا وضعی) و پیشگیری اجتماعی. هر دو قسم پیشگیری می‌توانند در هر سه سطح پیش گفته استقرار یابند.

پیشگیری وضعی (موقعیت مدار)، به معنای ایجاد تغییرات^۴ در اوضاع و احوال خاصی است که انسان متعارف در آن ممکن است مرتکب جرم شود.

منظور از انسان متعارف در تعریف فوق، آن است که انسان عل‌یالقاعده موجودی حسابگر است. این موجود حسابگر زمانی که در موقعیت مناسب ارتکاب جرم قرار می‌گیرد، دست به حسابگری زده و سود و زیان حاصل از ارتکاب جرم را در ذهن خود ارزیابی می‌کند. بنابراین هرگونه تغییرات ایجاد شده در موقعیت جرم‌زا که بتواند محاسبات این موجود حسابگر را به سمت عدم ارتکاب جرم پیش ببرد، پیشگیری وضعی به حساب می‌آید. پیشگیری موقعیت مدار با تسلط بر محیط و شرایط پیرامون جرم (وضعیت مشرف بر جرم) در صدد آن است تا از طریق کاهش جذابیت آماج و جاذب هزدایی از آن، و نیز افزودن خطر شناسایی و احتمال دستگیری بزهکار(و به طور کلی نامناسب جلوه دادن وضعیت پیش‌جانی)، آمار جرایم را مهار کند. کاهش موقعیت از منظر پیشگیری موقعیت مدار می‌تواند به یکی از سه شکل زیر باشد^۴:

گسترش و افزایش اقدامات لازم برای ارتکاب جرم با دشوار ساختن آماج جرم (به گونه‌ای که مجرمین برای ارتکاب جرم مجبور باشند هزینه و دشواری بیشتری متحمل شوند)؛

افزایش خطر قابل درک برای مجرم در مورد احتمال زیاد دستگیری و مجازات؛

کاهش منافع قابل پیش‌بینی جرم

^۴ گوسن ریموند؛ رابطه کنترل بزهکاری و پیشگیری وضعی؛ ترجمه حسینعلی نجفی ابرند آبادی مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۱۹

پیشگیری اجتماعی

پیشگیری اجتماعی برخلاف پیشگیری وضعی که بر موقعیت جرم تمرکز دارد، به مجرم احتمالی و محیط پیرامونی او م‌پردازد. پیشگیری اجتماعی خود به دو بخش رشد مدار و جمعی تقسیم می‌شود. در پیشگیری اجتماعی، تقویت سازوکارهای خودکنترلی (یا موانع اخلاقی) از یک سو، و آموختن مهارت‌های اجتماعی برای تعامل با دیگران از سوی دیگر، به نوجوانان آموزش داده می‌شود.

این نوع پیشگیری، با هدف قراردادن اصلاح فرد و جامعه، منجر به جلوگیری از جرم به صورت پایدار و همیشگی می‌شود. این نوع از پیشگیری، برخلاف پیشگیری وضعی (که بزه دیده مدار و سیبل مدار است)، مجرم مدار و فرد مدار است.

فرد در ارتباط با محیط‌های پیرامونی خود متشکل از خانواده، مدرسه، گروه‌های همسالان، ساختارهای محلی و... فرایند جامعه‌پذیری را طی می‌کند. در صورتیکه هر یک از این محیط‌ها، کارکرد خود را به درستی انجام ندهد، یا نقش‌سازنده آن، تبدیل به نقشی مخرب و منحرفانه شود، مداخله پیشگیرانه اجتماعی می‌تواند نقش آفرینی کرده و سازوکارهای مخرب را ترمیم سازد. دوران بدین ترتیب «انحراف» زود هنگام و «قابل ترمیم» دوران کودکی به جرم استقرار یافته و (در بعضی مواقع) درونی شده‌ی دوران بزرگسالی تبدیل نمی‌شود.

پیشگیری رشد مدار

برنامه‌های رشد مدار در صدد شناسایی عوامل خطر بزهکاری هستند تا با شناسایی آن‌ها مانع رشد این عوامل در کودکان و نوجوانان شود و آنان را مرتکب انحراف، و سپس جرم کند. پیشگیری رشد مدار بیش از آنکه در پی ارائه آموزش‌های کلی و عمومی در مورد پیشگیری از جرم به مردم باشد، بر گروه‌هایی از جوانان که عوامل خطر بزهکاری در آن‌ها شناسایی شده و در معرض خطر ارتکاب جرم هستند، تمرکز دارد (پیشگیری مرحله دوم به جای پیشگیری مرحله اول).

پیشگیری رشد مدار در صدد شناسایی موارد زیر است:

۱. عوامل خطری که می‌تواند نشانه رو آوردن به بزهکاری در آینده باشد؛
۲. عوامل حمایتی که می‌تواند احتمال ارتکاب جرم را کاهش دهد؛
۳. عوامل قطع‌کننده که می‌تواند نوجوانان یا جوانان را از استمرار فعالیت منحرفانه و یا مجرمانه منصرف سازد (ترک تکرار جرم)

در نظام‌های توسعه یافته کنترل جرم، در یک پروسه زمانی دراز مدت، مطالعاتی تحت عنوان دوره‌های جنایی بر روی نوجوانان منحرف یا جوانان بزهکار صورت می‌گیرد که در آن‌ها شیوه‌ی زندگی این افراد در طول سال‌های پس از ارتکاب بزه یا انحراف مورد مطالعه قرار می‌گیرد. به این ترتیب، پس از گذشت ۱۵ یا ۲۰ سال، زمانی که این افراد به سنین میان‌سالی می‌رسند، مشخص می‌شود که:

- آیا انحراف دوران جوانی ، آن ها را به ارتکاب جرم در میان سالی کشانیده یا خیر ؟
  - چند درصد این افراد از ارتکاب جرم دست کشیده اند ؟
  - چند درصد به طور اتفاقی و چند درصد به طور حرفه ای به ارتکاب جرم پرداخته اند ؟
- پاسخ به این سوالات با شناسایی دو دسته از عوامل همراه است : عوامل خطر (چه عواملی منجر به تکرار جرم و استمرار رویه مجرمانه شد) و عوامل حمایتی (چه عواملی منجر به قطع ارتکاب جرم شد) .
- به عنوان مثال مطالعه دوره های جنایی نشان خواهد داد که عواملی نظیر ازدواج ، اشتغال ، استفاده یا عدم استفاده از مواد مخدر و یا مواد الکلی و ... چه تاثیری بر استمرار یا قطع جرم داشته است .
- شناسایی عوامل خطر و حمایتی در دوره های جنایی ، امکان مداخله زود هنگام نسبت به کودکان و نوجوانان منحرف (یا در معرض خطر ناک) را فراهم می کند تا برای جلوگیری از ارتکاب جرم آنان ، از الگو های پیشگیری اجتماعی استفاده شود .

پیشگیری جامعه مدار

در ابتدای بحث از پیشگیری جامعه مدار باید گفت که مرز میان این نوع با پیشگیری رشد مدار کاملاً محسوس و مشخص نیست . از نظر برخی پیشگیری رشد مدار همان پیشگیری جامعه مدار است که ناظر به قشر خاصی (اطفال) است . این در حالی است که پیشگیری اجتماعی تمام افراد را مد نظر قرار می دهد .

به طور کلی می توان گفت منظور از پیشگیری جامعه مدار ، خنثی کردن عوامل جرم زایی است که در محیط به وجود آمده اند.

سرمایه اجتماعی و پیشگیری از جرم

افراد انسانی موجوداتی اجتماعی هستند که در اجتماعات با یک دیگر پیوند پیدا می کنند و مجموعه ای از ارزش ها و قواعد را به منظور ارتباط با یک دیگر خلق می کنند . این ارزش ها و قواعد ، طبیعی نیستند بلکه باید از طریق جامعه و برای جامعه خلق شوند تا جامعه به مکانی مدنی برای زندگی تبدیل شود . هر چند که افراد زندگی شان را آزادانه انتخاب می کنند و برخوردار از حقوق فردی هستند اما تمامی این ها در یک متن اجتماعی شکل و معنا پیدا می کنند . سرمایه اجتماعی در معنای گسترده خود به عنوان مجموعه ای از قواعد ، هنجار ها ، تعلقات ، بده بستان و اعتماد محاط شده در روابط اجتماعی ، ساختار های اجتماعی و ترتیبات نهادی جامعه ای تعریف شده است که افراد را قادر به تحقق اهداف فردی و اجتماعی شان می سازد . سرمایه اجتماعی مفهومی همگن نیست بلکه در بر

دارنده ی عناصر اجتماعی متعددی است که کنش فردی و جمعی را تسهیل می کند . کلمن ، بورديو و ديگر عالمان اجتماعی نوشته های قابل اعتباری را در خصوص سرمایه اجتماعی فراهم و ارائه کرده اند . هر چند که تبیین معتبری از روابط اجتماعی ، آن چه که به نظر آن ها سرمایه اجتماعی را تشکیل می دهد ، ارائه نداده اند .

اگر در پی فهم سرمایه باشیم لازم است آن چه را که موجودات انسانی می خواهند ، فهم کنیم . موجودات انسانی چه می خواهند ؟ برای فهم این موضوع ، باید ماهیت انسان را فهم کرد . هدف غایی رفتار همه ی موجودات انسانی باز تولید موفقیت است . سرمایه چیزی است که به ما در جهت کسب اهداف و غایات کمک می کند . سرمایه اجتماعی از دیدگاه روان شناسی تکاملی هر نوع رابطه اجتماعی مستقیم یا غیر مستقیمی است که به فرد کمک می کند تا باز تولید موفقیت خود را به حداکثر برساند^۵ .

سرمایه اجتماعی ، ذخیره و انباشتی از ارزش های مشترک جامعه است . پاتنام شبکه ها ، هنجار ها و اعتماد را سرمایه اجتماعی تعریف می کند که مشارکت کنندگان را قادر به همکاری و مساعی مشترک موثر برای نیل به اهداف مشترک می سازد . ارزش ها و هنجار ها مقوم نظم اجتماعی هستند و تمامی جوامع باید برخوردار از میزانی از نظم اجتماعی باشند وگرنه دچار اضمحلال و نابودی می شوند . برای تحقق و توسعه نظم اجتماعی سه ساز و کار لازم است :

۱. ساز و کار اجبار : استفاده از پلیس و زندان ؛

۲. ساز و کار سودانگاران: مشوق های اقتصادی ، هزینه عمومی ، کار های زیر بنایی و غیره ؛

۳. ساز و کار های هنجاری : بهره گیری از ارزش ها و آموزش اخلاقی^۶ .

جامعه ای که متکی به ساز و کار های اجباری برای حفظ نظم اجتماعی است جامعه ای فاقد اعتماد بوده و در برخورداری از آزادی نقصان دارد . تعداد زیاد افسران پلیس ، مودیان مالیاتی و غیر دلالت بر نارسایی در نظم اخلاقی

^۵ کلمن ، جیمز ؛ نقش سرمایه اجتماعی در ایجاد سرمایه انسانی ؛ ترجمه افشین خاکباز و حسن پویان ، انتشارات شیرازه ؛ تهران ، چاپ دوم ، ۱۳۸۹ .

^۶ Graycar .A. crime and social capital , melbourne , Australian institute of criminology 1999

دارد. سرمایه اجتماعی با فراهم ساختن زمینه نظارت و کنترل اجتماعی غیر اقتدار آمیز بر فرد و جامعه پذیر ساختن وی از مجرای احترام به عوف، سنت ها، هنجار ها و ارزش های اجتماعی، از یک سو به معنا دار ساختن زندگی اجتماعی برای فرد و زمینه سازی مشارکت مثبت و فعال وی در زندگی اجتماعی می پردازد و از سوی دیگر از جهت پیامد های جمعی و عمومی، موجب سلامت کلی جامعه، پایداری و ثبات اجتماعی می شود به نظر می رسد در محله هایی جرم افزایش می یابد که بیشتر افراد یک دیگر را به خوبی نمی شناسند، نظارت بر گروه های هم سالان در پایین ترین سطح خود قرار دارد و تعهد مدنی (از جمله تعهد به نظام اجرای قانون) ضعیف است. به هر حال، بعضی محققین بر این اعتقادند که سرمایه اجتماعی می تواند در مرحله ای زودتر پا به عرصه گذارد و اعتماد و اعتبار لازمه را در اختیار افراد قرار دهد. برای مثال با منع نوجوانان از تشکیل گروه های خطرناک خیابانی یا مصرف مواد مخدر، می توان مانع خروج آن ها از حوزه رفتار های قابل قبول شد. شبکه های قوی می توانند زمینه ی لازم جهت حصول شان و عزت نفس را برای جوانان فراهم آورند که این مساله منجر به تعمیق پیوند آن ها با اجتماع گسترده تر شده و تاثیر ویژه ای بر کاهش احتمال جرم های خشونت آمیز دارد^۷

پیشگیری چند نهادی از جرم

با توجه به این که فرایند پیشگیری از جرم یک فرایند پیچیده و سخت می باشد برای تسهیل در این امر بهتر است از چندین نهاد برای این مقوله استفاده شود. از آن جایی که آثار جرم به کل وارد شده و تمامی سطوح جامعه را شامل می شود فلذا برای پیشگیری از جرم نیز باید تمامی نهاد ها در این موضوع دخالت داشته باشند. پیشگیری همه جانبه از جرم همکاری همه جانبه ی تمامی نهاد ها را می طلبد فلذا برای یک جامعه ی مطلوب از نظر سطح پیشگیری از جرم باید نهاد های مختلف در جامعه در این امر مهم دخیل باشند. رویکرد مشارکتی در پیشگیری از جرم یکی از بخش های اصلی سیاست گذاری کشور ها در زمینه ی پیشگیری از جرم است. این رویکرد در دهه ۸۰ میلادی در انگلستان شکل گرفت. با توسعه رویکرد های مدیریتی، رویکرد پیشگیری از جرم تقویت گردید^۸. پیشگیری چند نهادی از جرم عبارت است از واگذاری محلی پیشگیری از جرم با مشارکت نهاد های مختلف از جمله نهاد های قانونی و برخی از نهاد های اجتماعی و متولی امور فرهنگی، کسب و کار های خصوصی و هم زمان اجراء

^۷ فیلد؛ جان؛ سرمایه اجتماعی؛ ترجمه غلام رضا غفاری و حسین رضانی؛ انتشارات کویر؛ تهران؛ ۱۳۹۱

^۸ Home office (1999) partner ship in crime prevention , london

اقداماتی عمومی مانند طرح های نظارتی، کنترلی، فرهنگ سازی و ... به عبارت دیگر مداخلات چند نهادی که رویکردی از بالا به پایین است به دنبال این است تا با مشارکت دادن نهاد های مختلف و اجرای طرح های عمومی در قالب اقداماتی چون مبارزه با علل ریشه ای جرم اعم از حمایت از خانواده، آموزش و پرورش، برنامه های پیش دبستانی، ایجاد اشتغال، برنامه های صا و سیما، امور تبلیغاتی در روزنامه ها و جراید و ... کاهش فرصت های مجرمانه و مباره با جرائم خاص و نیز حمایت از بزه دیدگان و کاهش ترس از جرم از ارتکاب جرم پیشگیری نماید. به عبارت دیگر این رویکرد بر این نکته تاکید دارد که آموزش و پرورش، فعالیت های اجتماعی، خدمات رفاهی و بهداشتی، تبلیغ در روزنامه ها و مطبوعات امور پلیسی و پیشگیری انتظامی همگی در زنجیره پیشگیری از جرم نقش مهمی ایفا می کنند.

کنترل و پیشگیری از جرم در جوامع صنعتی و پیشرفته به صورت چند نهادی است^۹. بدین گونه که سهمی مشخص برای هر سازمان و نهاد در نظر گرفته شده و هر نهاد ملزم به انجام وظیفه ی محول شده می باشد. البته در مورد کارایی و اثر بخشی این رویکرد تردیدی وجود دارد از طرف دیگر ترکیب روش های پیشگیری اجتماعی و وضعی موجب نا مشخص شدن نقش بازیگران رویکرد می شود که می طلبد قش دستگاه ها به صورت دقیق و مدون مشخص گردد. میزان موفقیت این رویکرد به برنامه ریزی و مدیریت مناسب و میزان اعتماد حکومت به نهاد ها و عوامل بستگی دارد.

مدل های موجود در ارتباط بین نهاد ها

روابط بین نهاد ها اشکال مختلفی دارد که به ان ها به صورت مختصر و کوتاه پرداخته می شود^{۱۰}:

الف) مدل ارتباطی^{۱۱}: این مدل در جایی است که نهاد ها تشخیص می دهند باید در ارتباط با یک دیگر نقش ایفا کنند ولی این مدل از سطح ارتباط و تماس صرف فراتر نمی رود. این ارتباط می تواند یک طرفه، دو طرفه و یا شامل تبادل اطلاعات به صورت جزئی یا کلی باشد.

⁹ Sampson .A, smith , D , blagg . H (2008) , crime localities and multi a ency approach british ournal criminology vol 28.no.6.

^{۱۰} محسنی، منوچهر « بررسی آگاهی ها، نگرش و رفتار هایی اجتماعی - فرهنگی ایران چاپ دبیر خانه شورای فرهنگ عمومی ۱۳۸۹

¹¹ Communication model

ب) مدل مشارکتی^{۱۲}: این مدل در جایی است که نهادها مرزها و هویت میان خود را حفظ می‌کنند. اما توافق می‌کنند تا در رابطه با مساله مشترک تعریف شده، فعالیت نمایند. این مدل متضمن فعالیت مشترک و متقابل است و در بردانده‌ی یک نهاد یا بیشتر باشد که توافق می‌کنند تا درباره‌ی مساله‌ی دست به اقداماتی بزنند.

ج) مدل هماهنگی^{۱۳}: در این مدل نهادها به صورت سازمان یافته و سیستماتیک با یک دیگر کار می‌کنند. آن‌ها مرزهای بین نهادها را تعریف می‌کنند اما نهادها می‌توانند منابع خود را روی هم بگذارند تا در مورد مساله مشترک مورد توافق مبارزه نمایند.

د) مدل فدراسینوی^{۱۴}: در این مدل نهادها، تمایزات سازمانی خود را حفظ می‌کنند، اما در بعضی از نگرانی‌های اصلی با یک دیگر شریک و سهیم می‌شوند و خدمات ترکیبی انجام می‌دهند.

ه) مدل تلفیقی^{۱۵}: در این مدل نهادها کاملاً در یک دیگر ادغام می‌شوند و از یک دیگر غیر قابل تمایز هستند. در رابطه با جمله‌ی تعریف شده مشترک نهادها منابع خود را روی هم گذاشته و یک منبع جمعی مشترک ایجاد می‌کند.

مراحل اجرای یک برنامه‌ی پیشگیری چند نهادی

برای انجام و اجرای یک برنامه‌ی پیشگیری چند نهادی مراحل زیر باید انجام شود که عبارتند از:

۱. تعریف مساله:

الف) تهیه نیم رخ جنایی منطقه

ب) جمع‌آوری اطلاعات

ج) مشورت

د) تحلیل

¹² Co-operation model

¹³ Co-ordination model

¹⁴ Federation model

¹⁵ Merer model

ه (مرور رویه ها و خط مشی ها

۲. تصمیم گیری در مورد این که چه کاری باید انجام شود :

الف (تعیین اولویت ها

ب (ارزیابی گزینه ها

ج (آماده کردن طرح عملیاتی

۳. اجرای برنامه :

الف (طرح اجرایی

ب (تهیه منابع

ج (اقدام کردن

د (نظارت بر پیشرفت

۴. ارزیابی :

الف (ارزیابی برنامه

ب (بازبینی و مرور برنامه

حال به طور مختصر به ارائه روش کار جهت پیشگیری چند نهادی پرداخته می شود :

الف (ایجاد مشارکت :

اولین اقدام جهت ایجاد یک گروه چند نهادی ، تشویق به ایجاد مشارکت از سوی تمام سازمان ها و نهاد ها است . یعنی در ایجاد گروه باید تمام سازمان ها (مقامات دولتی محلی ، پلیس ساکنان ، مراکز تجاری و کسب و کار ها ، دپارتمان های دولتی ، که ارائه کننده ی خدمات اجتماعی هستند - مانند مراکز بهداشتی و آموزش و پرورش - شهروندان خصوصی و ...) دارای نماینده باشند .

البته با توجه به این که چند نهادی قرار است چه استراتژی هایی را برای پیشگیری از جرم در پیش بگیرد و کدام دسته از این استراتژی ها (وضعی یا اجتماعی) غالب هستند ، ترکیب گروه می تواند متفاوت باشد .

مشارکت نباید بسیار وسیع و گسترده باشد ، گستردگی گروه مانع از کارایی گروه خواهد شد ، وجود ۱۰ تا ۲۰ عضو مناسب است .

وجود رهبری و مدیریت گروه بسیار موثر است . مدیر گروه باید فردی باشد که مورد قبول همراه باشد و سایر اعضا را نیز تشویق به فعالیت نماید . مشارکت اعضا باید آزاد و گروه محل برخورد آرای متفاوت در مورد مسائل و راه حل های آن باشد ، ولی در عین حال باید دیدگاه و زمینه ای مشترک برای فعالیت وجود داشته باشد . مشارکت نیازمند وجود منابع است . کارمندان ، فضا و تجهیزات اداری و ارتباطی برای فعالیت نیز باید فراهم باشد .

ب) عضو گیری و انتخاب اعضا : عضو گیری ، انتخاب اعضا و نحوه ی مشارکت منوط به وسعت و منطقه ی مورد تمرکز است . عضو گیری می تواند از طریق فراخوان و تبلیغات گروه های متمایل برای همکاری باشد .

ج) تهیه ی منشور : بعد از انتخاب اعضا باید منشوری تهیه شود و اهداف گروه و سایر موارد برای مشارکت در آن مشخص شود .

د) تعریف مساله : در ابتدای امر گروه باید مساله را تعریف و علل آن را تعیین کند . هم چنین باید مشخص کند که چه کسانی متاثر از این مشکلات هستند . این امر به انتخاب یک راهبرد اثر بخش برای پیشگیری از جرم کمک می کند . با استفاده از آمار می توان ، مشکل اصلی ، منطقه ی مورد نظر و اولویت ها را تعیین کرد . در این مرحله ضروری است که پروفایل (نیم رخ) جرم منطقه ی مورد نظر مشخص شود .

و) تعیین منطقه ی مورد نظر : قبل از تعیین مشکل و مساله باید مرز های منطقه ی مورد نظر مشخص شود و هم چنین مشخص شود قلمرو اقدامات انجام شده در کدام مناطق خواهد بود .

ه) جمع آوری اطلاعات : در این مرحله باید تلاش از منطقه ی تعیین شده ، اطلاعاتی جمع آوری شود تا بتوان پروفایل جنایی (نیم رخ جنایی) منطقه را تشریح کرد . در جمع آوری اطلاعات می توان هم از روش های کمی و هم از روش های کیفی استفاده کرد . در روش های کمی از اطلاعات آماری موجود استفاده می شود و در اطلاعات کیفی می توان با استفاده از نظر سنجی یا مصاحبه با افراد کلیدی و پلیس و ساکنان ، از وضعیت منطقه اطلاعاتی حاصل کرد .

پروفایل جنایی منطقه باید شامل جرایمی که در منطقه رواج دارد و هویت مجرمان و بزه دیدگان باشد ؛ علاوه بر این باید شامل اطلاعاتی از دموگرافی منطقه ، مبنی بر جمعیت ، سن ، جنسیت ، قومیت و ... باشد . اطلاعات باید در زمانی معقول که بیشتر از ۲ ماه نباشد جمع آوری شود .

ی) تفسیر اطلاعات : بعد از تهیه ی نیم رخ جنایی از منطقه ی مورد تمرکز باید این اطلاعات را تفسیر کرد . این تفسیر در سه بخش ، توصیف منطقه (اندازه ، منطقه ، جوامع و مجله ها ، میزان جمعیت و ترکیب آن ها) و معضل جرم انجام می شود .

در تفسیر مفصل جرم باید سطح و نوع جرایم گزارش شده ، روند جرایم و مقایسه آن با سایر مناطق مورد توجه قرار گیرد . . علاوه بر این باید زمان و مکان ارتکاب جرم ، بزه دیدگان و شرایطی که وقوع جرم را تشویق می کنند نیز ، بررسی شود . در ضمن باید از فعالیت و اقدامات پیش گیرنده و اثر بخشی آن ها نیز توصیفی به عمل آید .

ن) اولویت بندی کردن مشکل : بعد از انجام مراحل فوق و تحلیل مساله باید مسائل موجود را اولویت بندی کرد . این اولویت بندی با توجه بر شدت و وخامت شدت و وخامت تاثیر جرم و تاثیر کلی آن ، تکرار و دفعات وقوع جرم ، راه حل های شناخته شده و در دسترس برای کاهش وقوع جرم باشد .

و) تعیین راه حل های احتمالی ممکن : در تعیین این راه حل ها باید در ابتدا تصویر واضحی از جرم در محله داشت . در این رابطه می توان از اطلاعات سایر مناطق و راهبرد هایی که آن ها برای پیشگیری از جرم استفاده کرده اند ،

استفاده کرد. در انتخاب راهبرد ها باید هم به اقدامات وضعی و هم اقدامات اجتماعی توجه داشت. در اجزای راهبرد ها باید سعی شود تا از تمام نهاد ها و مهارت ها و تخصص های آن استفاده شود. پیدا کردن راه حل مناسب برای پیشگیری از جرم منوط به علت شناسی دقیق از جرم است.^{۱۶}

ضرورت پیشگیری از جرم و مشارکت همگانی در پیشگیری از جرم از منظر مردم سمنان

پیشگیری از جرم مقوله ای است که همگان به اهمیت آن اذعان داشته اند و آن را در ثبات امنیت در سطح جامعه از مباحثی اساسی می دانند. یکی از مراسمی که زمینه ی بروز جرم و نا امنی را برای مردم در سطح جامعه پدید می آورد بحث چهارشنبه آخر سال که به مراسم چهارشنبه سوری معروف شده است می باشد. با توجه به روکید چند نهادی از جرم که در مباحث قبلی بدان اشاره شد و هم چنین مزایای پیشگیری اجتماعی و کنترل اجتماعی جرم بر آن شدیم تا از نظر جامعه و مردم را خصوص ضرورت پیشگیری از جرم و هم چنین این که چه دستگاه هایی باید به پیشگیری از جرم بپردازند بدانیم فلذا با تهیه ی پرسشنامه ای سعی شده تا به این مقوله پرداخته شود، به منظور سنجش نظرات مردمی در خصوص برگزاری مراسم چهارشنبه سوری اقدام به نظر سنجی از ۱۵۰ شهروند سمنانی شده است که، یافته های این نظر سنجی ارائه گردیده است

مرد	زن	مجرد	متاهل	زیر ۲۰ سال	۲۱ تا ۲۵ سال	۲۶ تا ۳۰ سال	۳۱ تا ۳۵ سال	بیشتر از ۳۵ سال
٪۵۰	٪۵۰	٪۳۷	٪۶۳	٪۱۶	٪۲۱	٪۲۱	٪۱۱	٪۳۱

جدول ۱: سن جنسیت پاسخگویان

زیردیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و بالاتر	یکبار	محصل	دانشجو	کارمند	کارگر	آزاد	خانه دار	کاسب	سایر
٪۲۰	٪۵۶	٪۱۳	٪۹	٪۲	٪۱۲	٪۹	٪۱۶	٪۲۲	٪۵	٪۲۰	٪۱۴	٪۱۰	٪۲

جدول ۲: تحصیلات و شغل پاسخگویان

در پاسخ به این سوال که «اجرای مراسم چهارشنبه سوری تا چه حد ضرورت دارد»؟

٪۵۱ گزینه زیاده - ٪۱۹ گزینه متوسط - ۳۰ درصد گزینه کم و خیلی کم را برگزیدند.

در پاسخ به این سوال که «تا چه حد شما در منزل از خطرات چهارشنبه سوری با یک دیگر صحبت می کنید»؟

^{۱۶} کلدی، علیرضا «انحراف جرم و پیشگیری، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۸ و ۹، تهران - ۱۳۹۱.

۷۳٪: زیاد - ۲۰٪: متوسط - ۷٪: گزینه کم و خیلی کم را برگزیدند .

این بدین معناست که بیش از ۷۰ درصد از خانواده ها ضعف احساس نگرانی از به خطر افتادن جان فرزندانشان در تلاش برای آگاه سازی و پیش گیری از خطرات احتمالی مراسم چهارشنبه آخر سال و مراقبت از فرزندان هستند .

در پاسخ به این سوال که « به نظر شما تا چه حد مردم به خصوص قشر جوان از خطرات این مراسم آگاهی دارند ؟ » ۶۵٪: زیاد و خیلی زیاد - ۲۴٪: در حد متوسط - ۱۱٪: کم و خیلی کم را انتخاب نمودند .

از نظر پاسخگویان بیشترین افرادی که تمایل به برگزاری مراسم چهارشنبه آخر سال دارند بدین گونه است ؟

۵۸٪: افراد زیر ۲۰ سال - افراد ۲۰ تا ۳۰ سال ۱۰٪ - افراد بالای ۳۰ سال ۲٪ - ۳۰٪: پاسخگویان

نیز بر این اعتقادند که همه ی افراد مایل به برگزاری مراسم چهارشنبه آخر سال می باشند .

در پاسخ به این سوال که « هشدار های ایمنی و انتظامی در چه حد در کاهش بروز خطرات موثر می باشند » این گونه پاسخ دادند ؟

۷۴٪: زیاد و خیلی زیاد - ۱۸ درصد متوسط - ۸٪: کم

در برخورد با متخلفین و افرادی که اقدام به تهیه و توزیع مواد منفجره و محترقه دست ساز می نمایند ، ۷۸ درصد پاسخگویان برخورد انتظامی ، دستگیری و تحویل به مراجع قضایی و ۱۷ درصد برخورد ارشادی و دادن هشدار و تذکر را موثر می دانستند .

تمامی پاسخ گویان آماده همکاری با نیروی انتظامی برای کنترل فرزندان خود در این مراسم بوده اند .

۴۴ درصد از پاسخگویان در حد زیاد و خیلی زیاد ، ۱۶ درصد در حد متوسط و ۱۲ درصد در حد کم و خیلی کم آماده همکاری با نیروی انتظامی برای دادن تذکر به متخلفین بوده اند. ۳ درصد نیز حاضر به همکاری نبوده اند .

۵۱ درصد پاسخ گویان در حد زیاد و خیلی زیاد ، ۹ درصد در حد متوسط و ۲۲ درصد در حد کم و خیلی کم آماده همکاری با نیروی انتظامی برای معرفی مراکز تولید و توزیع مواد محترقه بوده اند . سایر افراد حاضر به معرفی این گونه مراکز نبوده اند .

۱. ۸۴ درصد از پاسخ گویان در حد خیلی زیاد ، ۱۴ درصد در حد زیاد و ۲ درصد در حد متوسط نقش خانواده را در پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال موثر می دانستند .

۲. ۷۶ درصد از پاسخ گویان نقش آموزش و پرورش در پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال را در حد زیاد و خیلی زیاد ۱۹ درصد در حد متوسط و ۵ درصد در حد کم و خیلی کم عنوان نمودند .

۳. ۹۵ درصد از پاسخ گویان نقش صدا و سیما در پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال را خیلی زیاد و زیاد و ۵ درصد در حد متوسط عنوان نمودند .

۴. ۷۷ درصد از پاسخ گویان نقش مطبوعات از پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال را در حد زیاد و خیلی زیاد ، ۲۰ درصد در حد متوسط و ۳ درصد در حد کم ارزیابی نمودند .

۵. ۹۳ درصد از پاسخ گویان نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال را در حد زیاد و خیلی زیاد ، ۶ درصد در حد متوسط و ۱ درصد در حد کم ارزیابی نمودند .
 در مجموع از پاسخ های فوق می توان نتیجه گرفت که از نظر پاسخ گویان پس از صدا و سیما مهم ترین نهاد در پیشگیری از حوادث چهارشنبه آخر سال به ترتیب نیروی انتظامی و خانواده ها می باشند .
 ۷۷ درصد پاسخ گویان نحوه اطلاع رسانی و آموزش همگانی نیروی انتظامی را در ارتباط با پیشگیری از چهارشنبه آخر سال در حد خیلی خوب و خوب ، ۱۶ درصد در حد متوسط و ۷ درصد در حد ضعیف ارزیابی نمودند .
 از نظر ۷۷ درصد پاسخ گویان ، عملکرد نیروی انتظامی در برقراری نظم و امنیت در شب چهارشنبه آخر سال در حد خیلی خوب و خوب ، از نظر ۲۰ درصد در حد متوسط و از نظر ۳ درصد در حد ضعیف بوده است^{۱۷}

تحصیل نظر سنجی انجام شده

با توجه به نظر سنجی انجام شده در بین مردم مشخص گردید که ۱۰۰٪ به پیشگیری از جرم معتقد بوده و به این امر اعتقاد دارند . از طرفی با توجه به نوع پاسخگویی شهروندان تمامی افراد معتقد به پیشگیری اجتماعی و چند نهادی از جرم می باشند از آن جایی که پاسخ گویان صدا و سیما ، خانواده ، پلیس و مطبوعات را در امر پیشگیری از جرائم ، دخیل می دانند ، مشخص گردد که کنترل اجتماعی از نظر مردم و شهروندان نیز بسیار موثر تر می باشد . از آن جایی که به مباحث پیشگیری انتظامی که توسط پلیس انجام می شود پرداخته شد در بخش آتی به بحث پیشگیری از جرائم توسط صدا و سیما و رسانه پرداخته می شود .

نقش صدا و سیما و تلویزیون در پیشگیری اجتماعی از جرم

پیشگیری اجتماعی یعنی مداخله در محیط اجتماعی عمومی و شخصی فرد ، محیط اجتماعی مانند محیط های فرهنگی ، اقتصادی و سیاسی که نسبت به همه مشترک است و محیط اجتماعی شخصی که خاص خود فرد است همانند محله ، خانواده و....

پیشگیری اجتماعی ریشه های بزهکاری را نشانه می گیرد و مانع از شکل گیری علل بزهکاری می گردد. باین ترتیب که پس از شناسایی و تعیین علل اجتماعی ارتکاب بزه، اقدام به برنامه ریزی و سیاست گذاری به منظور از بین بردن این علل و اصلاح آنها می نماید، تا از این طریق از ایجاد تمايلات و انگیزه های مجرمانه در افراد جامعه جلوگیری نماید. بنابراین، شیوه های پیشگیری اجتماعی بیشترین تمرکز را بر روی برنامه ها و سیستم های تکمیلی دارد که سعی در

^{۱۷} معاونت اجتماعی نیروی انتظامی فا ایتان سمنان ؛ پژوهش انجام شده در خصوص مراسم چهارشنبه سوری ، اسفند ۹۲

بهبود وضعیت بهداشت، زندگی خانوادگی، آموزش، مسکن، فرصت‌های شغلی و اوقات فراغت دارد تا با ایجاد محیطی سالم بتواند به هدف ایده‌آل خود مبنی بر حذف یا کاهش جرم دست یابد.

پیشگیری اجتماعی به دو نوع تقسیم می‌شود:

۱- پیشگیری اجتماعی جامعه مدار

۲- پیشگیری اجتماعی رشد مدار

منظور از پیشگیری اجتماعی جامعه مدار آن است که اگر در محیط، عوامل جرم‌زا وجود داشت آنها را خنثی‌سازیم. در واقع این نوع پیشگیری، در برگزیده تدابیر و اقداماتی است که هدف آن کاهش یا حذف علل جرم‌زا در محیط اجتماعی است و دراصل برای تغییر شرایطی که به وقوع بزهکاری در اجتماع‌های محلی و مسکونی کمک می‌نمایند، طراحی می‌گردند. به همین جهت، اعمال مدیریت مناسب نسبت به عوامل محیطی که به نوبه خود فرصت‌های مناسب را برای ارتکاب جرم ایجاد می‌نمایند، از سیاست‌های پیشگیری اجتماع مدار است. دانشمندان، معتقدند هرگونه تغییری که در شرایط و مقتضیات محیط اجتماعی بوجود بیاید، مستقیماً بر روی فرد اثر می‌گذارد و به‌جایم مختلف، شکل می‌دهد یا آنها را از بین می‌برد. جرم‌شناسی، واکنش‌های یک فرد ناسازگار را نتیجه شرایط نابهنجار وی می‌داند، بنابراین، اگر شرایط محیط مساعد و سالم باشد، رفتارها بهنجار است. در غیر این صورت، ناسازگاری افراد به هیچ وجه غیرمنتظره نمی‌باشد.

با توجه به اینکه انسان از زمان تولد تا لحظه مرگ، محیط‌های مختلفی را تجربه می‌کند و در تعامل با این محیط‌ها معقول می‌گردد. می‌توان با بهبود شرایط زندگی در یک محیط معین بطور مستقیم بر کاهش بزهکاری تأثیر گذاشت، این بهبود شرایط مستلزم تغییر اوضاع و احوال اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی محیط و از جمله مبارزه با فقر، حاشیه‌نشینی، زاغه‌نشینی، بیکاری، بیماری، بی‌سوادی، بی‌خانمانی، جهل و نادانی است که طبیعتاً امری ساده نخواهد بود.

منظور از پیشگیری رشد مدار آن است که اگر طفل به دلیلی از خود مظاهر بزهکاری نشان داد با مداخله زودرس بر روی وی و محیط پیرامون وی جلوی فرض شدن بزهکاری را در آینده بگیریم. پیشگیری رشد مدار به دلیل اهمیت دوران رشد طفل و نقش محیط در پیشگیری از بزهکار از ارزش زیادی برخوردار است. با عنایت به موارد فوق رسانه جمعی در جهان امروز چه در ابعاد مکتوب و چه در بعد صوتی و تصویری با ارائه الگوهای سازنده و یا مخرب برای کودکان و نوجوانان، برنامه‌های آموزشی مثبت و منفی، فضا سازی و تفهیم و تبیین مبانی و مفاهیم در عرصه‌های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... با معرفی اعمال و افکار به عنوان هنجار و یا ضد هنجار، نقش مهمی هم در عرصه پیشگیری رشد مدار و هم جامعه مدار، ایفا می‌نمایند.

نقش رسانه‌های همگانی در انتقال آموزه‌های زندگی جمعی به مخاطبان، مورد تصدیق نظریه‌پردازان علوم اجتماعی قرار دارد. صاحب نظران و پژوهشگران جرم‌شناسی نیز به نوبه خود با تبیین نظری یا بررسی موردی رابطه جرم و رسانه، از دو منظر جرم‌خیزی یا پیشگیری از وقوع جرم به این موضوع پرداخته‌اند. در واقع رسانه یک عامل با تاثیر و کارکرد دو گانه است و چونان چاقوئی است که گاه در جریان یک عمل جراحی، ابزاری است نجات بخش و یا در طی

یک درگیری وسیله ایست برای وقوع یک جنایت. و قضاوت در خصوص این امر یعنی کارکرد رسانه بستگی به مدیران مجموعه ، منابع تامین هزینه و اساسا هدف از تاسیس آن دارد. لذا بررسی این امر دارای ابعاد بسیار گسترده ایست که سخن گفتن از آن در مجال چند چند برگ مقاله نمی گنجد. از سوی دیگر دامنه تعریف رسانه یعنی ابزاری برای انتقال اطلاعات و مفاهیم و پیامها و همچنین داخلی یا خارجی بودن آن نیز وسیع بوده و نیازمند یک کنکاش ریشه ایست . از طرفی با وقوع انقلاب الکترونیکی و پیشرفت روزافزون تکنولوژی ارتباطات، ضمن اینکه دریافت تصاویر شبکه‌های تلویزیونی جهانی از طریق ماهواره در سراسر جهان امکان پذیر شده، قابلیت فعالیت جهانی کلیه رسانه ها با اتصال به شبکه اینترنت نیز فراهم شده است؛ بنابراین مسائل جدیدی در حوزه رابطه جرم و رسانه از منظر دولت ملی پدید آمده است. لذا با توجه به گستردگی بحث و مجال اندک در این فرصت به اختصار صرفا به نقش تلویزیون به عنوان یک رسانه تصویری در ابعاد جغرافیایی ایران خواهیم پرداخت .

تعبیر دقیق حضرت امام خمینی(ره) که رادیو و تلویزیون را «دانشگاه عمومی» نامید، نشانگر جایگاه مهم و حساس رسانه‌ها در اصلاح و افساد جامعه و نیز اهمیت عملکرد عواملی است که تولید و پخش محتوای رسانه‌ها را به عهده دارند. رسانه های جمعی خصوصا تلویزیون که با حجم زیادی از مخاطبان آن هم از اقشار و سنین مختلف مواجه است ، نقش بسیار مهمی در بسترسازی افکار عمومی و تأمین امنیت عمومی و پیشگیری از وقوع جرم ایفا می کند. آنچه مسلم است تلویزیون با توجه به توسعه کمی و کیفی که یافته اند در عمل می توانند هم فرصت و هم تهدیدی برای دوام و قوام امنیت اجتماعی باشد.

رسانه ها در واقع شکل دهنده افکار عمومی و از طرفی منعکس کننده آنها هستند. و در یک کلام بر ادراک ما از جهان پیرامون تأثیر می گذارند و در این راستا جهان بینی انسانها به شدت تابع عملکرد رسانه هاست. از این رو در دنیای جدید هیچ تصمیمی بدون مشارکت و مشارکت آفرینی رسانه ها به سامان نمی رسد.

امروزه رسانه های جمعی با کارکردهای مشخص و تعیین شده خود، جایگاه ویژه ای یافته اند. ایفای نقش اثرگذار تلویزیون ، آن را به عنوان اثرگذارترین عامل نظم، امنیت اجتماعی، وفاق، همبستگی و مشارکت مردمی تبدیل کرده است. همچنین تلویزیون نقش بسیار مهمی در ارائه و اجرای برنامه های سیاسی، امنیتی و برانگیختن مشارکت مردمی در تأمین امنیت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم ایفا می کنند.

تلویزیون در برقراری ارتباط عقلانی و گسترش فضاهای عمومی به همراه تبیین اهمیت و ضرورت یک موضوع نقش بسزایی دارد. بر همین اساس، تلویزیون با پوشش خبری و اطلاع رسانی وقایع امنیتی و جنایی به شیوه های مطلوب و ارائه برنامه های آموزشی مناسب درخصوص ضرورت امنیت اجتماعی در جامعه نقش اساسی ایفا می نماید .

به طور کلی نظر اینجانب، راه‌های پیشگیری از وقوع به صور گوناگون امکان پذیر است که به چند مورد آن اشاره می کنیم:

- ۱) یکی از راه‌های کاهش جرم در جامعه این است که از بزه‌دیدگی افراد جلوگیری کنیم و در کاهش مخاطرات و آسیب‌ها و صدمات هنگام وقوع جرم تدابیر ثمربخشی اتخاذ نماییم.
- ۲) موقعیت‌ها و مکان‌های جرم‌زا و وضعیت‌های مشکوک را شناسایی و به مردم با آگاهی‌سازی در مورد اماکن مشکوک و جرم‌خیز هشدار دهیم.
- ۳) اگر چه به موجب قانون کلیه قوانین به محض انتشار در روزنامه رسمی و گذشت پانزده روز از تاریخ انتشار لازم‌الاجرا است و جهل به قانون هم رافع مسئولیت کیفری نمی‌باشد اما به نظر تنها این یک فرض است و با واقعیت فاصله زیادی دارد، زیرا بسیاری از افراد اطلاع ندارند چه موضوعی جرم است و عمده علت این ناآگاهی، نارسایی و بحث اطلاع‌رسانی است که در این‌جا می‌توان نقش برجسته رسانه‌ها را در این زمینه مورد توجه قرار داد.
- ۴) رسالت رسانه‌ها ارتقای معلومات عمومی افراد و آموزش عمومی است و آموزش عام و همگانی در جهت جامعه‌پذیری و اجتماعی کردن شهروندان از اهم آنهاست.
- ۵) دولت باید برای رفع این مشکل و پیشگیری از وقوع جرم، طرح آموزش همگانی را با استفاده از رسانه‌های گروهی تدوین و جرم را در مرحله شکل‌گیری در نطفه خفه کند.
- ۶) خبرنگاران می‌توانند مراجع کیفری را از مقدمات جرایم آگاه و باعث شوند که جرم را در مرحله شکل‌گیری خنثی کنند. در این خصوص باز هم نمی‌توان نقش رسانه‌ها و قابلیت‌های مناسبی را که در این زمینه دارند و می‌توانند موقعیت‌های انتخاب جرم را افشا کنند نادیده گرفت.
- ۷) استفاده از آگاهی مردم از رسالت و ارائه پیام‌ها و گزارش‌ها و افشای برخی جرایم نیز از اهم مواردی است که می‌تواند وقوع جرایم را در مراحل ابتدایی برملا کند و موقعیت‌های محل جرم‌زا را خنثی نماید.
- ۸) رسانه‌ها قادرند جنبه‌های ترسانندگی مجازات را برجسته کنند تا همگان دریابند بزهکاران و اشخاصی که مرتکب جرم می‌شوند به سزای اعمال خود خواهند رسید و باز هم مدعی هستیم که خبرنگاران محترم و ارباب جرایم به عنوان زبان‌گویای افراد جامعه در این راستا واقعیت‌ها را به تصویر می‌کشند و خاطیان را شناسایی و رسوا می‌نمایند.
- ۹) معتقدم پیش از نهادینه شدن یک کار سینمایی یا تلویزیونی و بهره‌برداری از ثمره کارشان، یک مشاور حقوقی یا کارشناس علم حقوق و یک جامعه‌شناس آگاه در این زمینه از ابتدا در کنار عوامل و سوژه سازندگان اثر، حضور مستمر داشته باشد که چنانچه فیلمنامه اشکالاتی از لحاظ مغایرت با قانون و عرف و شرع داشته باشد رفع گردد و هم گامی در جهت ایجاد جذابیت برداشته شود که متأسفانه هیچ‌گونه تعاملی بین بخش هنری و قضایی به طور وضوح مشاهده نمی‌شود. باید تعامل مذکور به گونه‌ای صورت گیرد تا با رسیدن به نقطه تعادل، جایگاه واقعی پلیس و قاضی در آثار هنری مشخص گردد و رسانه‌های خبری نمی‌توانند در این راه نقش مهمی را ایفا و قبل از قوه به فعل درآمدن جرم، مراجع کیفری را از مقدمات شروع تا شکل‌گیری آن آگاه و باعث شوند که جرم را در مرحله ابتدایی متوقف و عوامل و دست‌اندرکاران را ارشاد و چنان‌چه عمدی در کار باشد رسوا نمایند.

۱۰) رسانه‌ها می‌توانند از مردم، نقل قول آنها و گفت و شنودشان استفاده و به راحتی پیام‌ها و گزارش‌های واقعی خود را ارائه کنند و در راستای افشای برخی جرایم، مسئولین امر را یاری دهند و با توجه به اینکه رسانه‌ها، ارباب جرایم و خبرنگاران وظیفه خود را در راستای پیشگیری از وقوع جرم به خوبی ایفا می‌کنند.

مردم انتظار دارند به لحظه‌ای از ایثار آنان برسیم که به راحتی نقش، فداکاری و رسالت تلاششان را به وضوح لمس کنند، متخلفان احساس امنیت نکنند، برخورد قاطع با تخلف و متخلف سبب می‌شود که زمینه وقوع جرم را در آینده محو و نابود کند و جامعه احساس آسایش و امنیت نماید.

به عنوان یک حقوقدان کهنه‌کار بر این عقیده‌ام که پیشگیری مقدم از درمان است و این ضرب‌المثل متبادر به ذهن می‌شود که علاج واقعه را قبل از وقوع باید کرد. بایستی جایگاه پیشگیری از وقوع جرم را قبل از رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات و حل‌وفصل خصومات قرار داد، زیرا ارتکاب جرم، آثار و تبعات زیان‌باری را هم بر شخص مجرم و هم بر اعضای جامعه وارد می‌کند و به هیچ‌وجه نمی‌تواند آثار و تبعات زیان‌بار و فرصت‌ها و حرمت‌های از دست رفته را جبران و مجرم و جامعه را به جایگاه قبل از وقوع جرم بازگرداند. متأسفانه مبارزه سرکوب‌گرانه یا به عبارتی استفاده از کیفر هرچند متنوع، در راستای اجرای قواعد حقوقی کیفری همیشه بعد از وقوع جرم صورت گرفته، در حالی که هدف از اجرای کیفر و تحمیل مجازات‌ها و حتی اقدامات تأمینی و تربیتی پیشگیری از وقوع جرم به صورت عام یا خاص برای جلوگیری از تکرار جرم بوده که علی‌رغم تحول و دستیابی به فناوری در کنترل جرایم حتی نسبت به مجرمینی که سابقه ارتکاب بزهکاری داشته‌اند توفیق چندانی حاصل نشده است همان‌طور که هر روز شاهد صدها نمونه جرم و جنایت در صحنه روزگار و رسانه‌های جمعی و جرایم کشور می‌باشیم! همان‌گونه که اشاره شد در نظام حیات اجتماعی اسلام همواره پیشگیری از وقوع جرم مقدم بر اصلاح مجرم است و بر این اساس دارای مبنای عقلانی است و به ضرر قاطع می‌توان گفت برای پیشگیری از وقوع جرم، یک‌پنجم آنچه که برای اعمال مجازات هزینه می‌شود، هزینه نمی‌گردد.

در خاتمه به نحو اختصار متذکر می‌شوم که:

درمان بسیاری از دردهای اجتماعی و پیشگیری بسیاری از بزهکاری‌ها و جرایم اجتماعی جز از طریق انجام خدمات‌رسانی صادقانه، خالصانه و بی‌منت به مردم امکان‌پذیر نیست و برای تحقق این هدف مهم، مشارکت گسترده مردم، عزم ملی تمامی ارکان دولت و آحاد و افراد ملت را می‌طلبد، گرچه اندیشمندان و کارگزاران، نقش رسالت ویژه‌ای را برعهده دارند.

شناسایی عوامل تأثیرگذار در پیشگیری از وقوع جرم، شناسایی عوامل و نهادهای مسئول در امر پیشگیری از وقوع جرم و ارزیابی عملکرد آنان، بهره‌وری از تجارب اساتید مبرز علم حقوق، حوزه و دانشگاه و ایجاد ارتباط هرچه بیشتر با آنها، ارتباط مداوم مردم با رسانه‌ها (صداوسیما، مطبوعات، ماهواره، اینترنت و غیره)، همکاری صادقانه با دستگاه قضایی و نیروهای انتظامی اعم از نیروهای زمینی، هوایی و دریایی و در جریان قرار دادن آنها در صورت مشاهده عوامل مشکوک و نابهنجاری‌های جامعه از جمله عواملی هستند که پیشگیری از وقوع جرم را در شناسایی عوامل مخرب و جنایتکار تسهیل نموده و آسایش و امنیت جامعه را از لوٹ وجود تبهکارشان نجات خواهد داد و نهایتاً

اقدامات پیشگیرانه از جرم سبب خواهد شد که زمینه برای پرورش جنایتکاران حرفه‌ای مساعد نشود، بذر پراکنده جان و بال نگیرد، رشد نکند و کارش به میوه و ثمر دادن منتهی نگردد و هشدار می‌دهم عدم توجه به هر یک از اقدامات پیشگیرانه، زنگ خطری است که در صورت مساعد بودن محیط، جانین، تبهکاران و جنایتکاران دوباره جان بگیرند و به نیت شوم و اهداف پلید خود ادامه دهند و امنیت جامعه را مختل نمایند..

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

شروع سال جدید هر ساله با توجه به تهدیدات پیش روی جامعه و هم چنین خلاء های احصا شده از سوی مقام معظم رهبری نامی برای آن سال انتخاب می گردد که به نوعی اولویت های کاری دستگاه های اجرایی را تعیین می نماید . با شروع سال ۹۳ مقام معظم رهبری سال جدید را به تام سال اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی نام گذاری نمودند . بر همگان فرض و واجب است تا فرامین معظم له را در تمامی زمینه ها به اجرا گذاشته و زمینه های اجرایی آن را فراهم نمایند . بر اساس فرمایشات مقام معظم رهبری ، ما در شرایطی قرار داریم که نه تنها از راه عزم ملی و مدیریت جهادی می توانیم بر مشکلات موجود فائق آئیم . زیرا تحریم های موجود به گونه ای اعمال شده که تنها از کانال اراده و عزم ملی می توان به اهداف والای انقلابی خود نائل گردیم .

در بحث پیشگیری نیز این چنین می باشد بر ماست که در زمینه ی پیشگیری از جرم نیز فرمایشات ایشان را به ار ببندیم و به صورت پایه ای و اصولی سعی در ساخت فرهنگ و ترمیم باز سازی فرهنگ های نا به جا باشیم . اقتصاد بیمار و فرهنگ های غلط و نادرست از جمله مسائلی بسیار مهم و اساسی است که اگر بگوییم ریشه ی تمامی جرایم است بی راه نگفته ایم بسیاری از مسائل و جرائم اجتماعی که امروز جامعه ی ما بدان دچار شده است نشات گرفته از فرهنگ های غلط و تحریف شده می باشد که به جامعه ی فعلی توسط دشمنان و بد خواهان القا و تحمیل شده است . از سوی دیگر جرائم اقتصادی فساد مالی و رتشاء از جمله ی دیگر جرائمی است که علاوه بر ایجاد و انتشار حس بی اعتمادی به دولت و حکومت زمینه ساز بسیاری از جرائم می باشد . فلذا ما به عنوان دستگاه انتظامی باید در بحث پیشگیری از جرائم اقتصادی و هم چنین پیشگیری از جرائمی که در فرهنگ های نادرست ریشه به وظیفه ای بسیار خطیر و حساس که بر عهده ی ما نهاده شده است به نحو احسن عمل نماییم . در بحث حاضر کنترل اجتماعی و همه جانبه و دخیل کردن کل جامعه و تمامی دستگاه های اجرایی را می توان به عظم ملی تعبیر نمود . بدین معنا که تنها با عزم ملی و همه جانبه ی تمامی دستگاه ها در سطح ملی می توان از تمامی جرائم به خصوص جرائم ذکر شده در فوق پیشگیری نمود .

و در انتها چند پیشنهاد :

۱. پیشنهاد می شود با تشکیل کمیته ای که متشکل از پلیس ، دستگاه قضایی ، صدا و سیما ، وزارت فرهنگ و ارشاد ، وزارت ارتباطات ، وزارت کشور می باشد برای دستگه های اجرایی سهمی مشخص گردد که هر دستگاه در زمینه ی اجرایی خود به پیشگیری از جرایم موجود بپردازد .

۲. به نظر می رسد که صدا و سیما به لحاظ نوع ارتباطش با مردم و تمامی سطوح جامعه در پیشگیری از جرم نقش بسیار مهم و حیاتی را بازی می کند بدین گونه که با توجه به برنامه های تبلیغی در کاهش جرائم مثلا جرائم مربوط به حوزه ی راهور چه قدر موفق شده است . فلذا پیشنهاد می شود برنامه های کودک و نوجوان به گونه ای طراحی و ساخته شود که از هم زمان دوران اولیه و کودکی که شخصیت اجتماعی کودکان در حال شکل گیری است باعث جرائم ، آثار و نتیجه بخش این قشر را آشنا سازند .

۳. متأسفانه مشکلی که در بحث پیشگیری از جرائم در حال حاضر مطرح می باشد مقطعی بودن بحث های تبلیغی می باشد ، پیشگیری از جرائم در صورتی اثر بخش است که فعالیت های تبلیغی به صورت مستمر و مداوم اجرا شود .

۴. برگزاری کلاس های آگاه سازی برای خانواده ها توسط پلیس می تواند بسیار موثر باشد . اگر چه این کار در حال حاضر اجرا می گردد ولی لازم است شیوه ی اجرای آن دستخوش تغییر گردد . آشنا کردن خانواده ها با جرائم سایبری که در فضای مجازی اتفاق می افتد ، جرائمی که مربوط به حوزه های اجتماعی است در جلوگیری خانواده ها از به دام افتادن فرزندانشان بسیار موثر می باشد .

۵. پیشنهاد می گردد وزارت آموزش و پرورش در همکاری نزدیک با پلیس و دستگاه های قضایی اقدام به برگزاری کارگاهی عملی نماید که در این کارگاه دانش آموزان دبیرستانی یک دوره ی ۱۰ روزه ی تحصیل خود را در داگاه ها بگذرانند تا از نزدیک با پرونده های تشکیل شده آشنا و خود تجربه گر این موضوع باشند که برای جرائم چه مجازاتی در نظر گرفته می شود . تجربه نشان داده است که دیدن و تجربه کردن آثار برخی از جرائم در کاهش بروز جرائم بسیار موثر می باشد . لمس کردن یک موضوع و یک مجازات (شلاق ، اعدام ، دیه ، حبس و ...) می تواند زنگ های خطر بسیاری را برای جوانان به صدا در آورد .

۶. صفحه ی حوادث روزنامه ها یکی از ابزارهای است که می تواند در بحث پیشگیری از جرم بسیار موثر باشد . مطبوعات با ارائه ی گزارشاتی از نتیجه ی پرونده ها و آثار برخی از جرائم برای طیف های متنوع و گسترده از جامعه می توانند در پیشگیری از ارتکاب جرائم موثر باشند .

۷. سر گرم نمودن جوانان و نوجوانان در فعالیت های خاص فرهنگی مانند تئاتر ، موسیقی و هم چنین شاد ورزشی بودن پرداخت هزینه و به صورت رایگان می تواند سبب جذب قشر جوان به این فعالیت ها گردد . پرداخت این هزینه از سوی دولت سبب کاهش هزینه های دولت در سایر بخش ها می شود . علت عدم اقبال ان فعالیت ها در استقبال جوانان بعضا هزینه های بالایی است که جهت ارائه این خدمات دریافت می گردد .

۸. یکی از راه های القاء فرهنگ غلط و نادرست در کشور نفوذ مهواره ها در خانواده ها می باشد . به گونه ای که نوع لباس پوشیدن هنر پیشه ها در برنامه های ماهواره نیز به نوع لباس پوشیدن جوانان ما موثر می باشد . در این

جاست که صدا و سیما با ساخت برنامه های جذاب فیلم های سینمایی دیدنی و به طور کلی برنامه هایی که جوانان را در دیده ماهواره بی نیاز سازند باید در ساختن برنامه ها کوشا باشد .

۹. یکی از وظایف و رسالت هایی که بر عهده ی ورزشکاران و پهلوانان نامی ، بازیگران سرشناس و مشهور و سایر چهره های اثر گذار می باشد با حضور در متن جامعه جوانان ، نوجوانان و طرفداران خود را از آثار ارتکاب به جرم آگاه سازند زیرا در برخی موارد اثر بخشی یک جمله از سوی یک ورزشکار از اثر بخشی نصیحت های خانواده می تواند بیشتر باشد و سخن آخر این که :

« برای پیشگیری از جرم باید همه دست به کار شویم »

منابع

۱. فوکویاما ، فرانسیس ؛ پایان نظم ؛ سرمایه ی اجتماعی و حفظ آن ، ترجمه ی غلام عباس توسلی انتشارات حکایت قلم نوین ، تهران ، چاپ ششم ، ۱۳۹۲
۲. فیلد ، جان ، سرمایه ی اجتماعی ؛ ترجمه ی غلام رضا غفاری و حسین رضانی ، انتشارات کویر ، تهران ، ۱۳۹۱
۳. کلدی ، علیرضا ؛ انحراف ، جرم و پیشگیری ، فصلنامه رفاه اجتماعی ، شماره ی ۸ و ۹ تهران ۱۳۹۱
۴. کلمن ، جیمز ، نقش سرمایه اجتماعی در ایجاد سرمایه انسانی ، ترجمه افشین خاکباز و حسن چویان ، انتشارات شیرازه تهران چاپ دوم ۱۳۸۹
۵. گسن ، ریموند ؛ رابطه کنترل بزهکاری و پیشگیری وضعی ؛ ترجمه حسینعلی نجفی ابرند آبادی مجله تحقیقات حقوقی شماره ۱۹
۶. نامعی ، ایوب ، پیشگیری از جرم در ساختار نظام جامع رفاه و تاین اجتماعی رویکرد چند نهادی ، از مجموعه مقالات همایش پیشگیری از جرم معاونت آموزش ناجا ۱۳۸۸
۷. نجفی ، ابرندی آبادی ؛ حسینعلی ، پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی ، مجله امنیت سال پنجم شماره ۲۱ و ۲۲ ، ۱۳۸۰
۸. محسنی ، منوچهر ، بررسی آگاهی ها ، نگرش و رفتار های اجتماعی فرهنگی ایران چاپ دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی ۱۳۸۹
۹. معاونت اجتماعی فا استان سمنان - پژوهش انجام شده در خصوص چهارشنبه آخر سال اسفند ۱۳۹۲.
10. carwford a crime perevention and community sufety the oxford hardward of criminology 4 th edition 2007
11. graycar a crime and social capital meibourne Australian institute of criminologys 1999
12. home office partner shipim crime perevention condun 1999
13. Sampson a smith o blagg a crime localities and malti agency approach british sournal criminology vol 2 no 6 1999.

Investigating the Future of Research in Disciplinary Crime Prevention

Ahmad Shah Baz *¹

Received: 21-01-2019

Revised: 08-06-2019

Accepted: 04-08-2019

Abstract

Security is the basis of order, independence, and sovereignty of all nations, and is one of the most fundamental things that governments are obliged to establish at the community level. Without security in society, it is meaningless to speak of independence, freedom and citizenship. The most important way of establishing security in the society is to reduce crime and its causes. In early societies, one of the ways to deal with crime has been severe backlash and heavy penalties for offenders. The first generation of these measures and methods have resorted to repressive and non-criminal preventive measures to reduce crime rates and restore order and relative safety. Indeed, special attention to human rights in the current era has made it possible to apply a new generation of non-criminal and criminal preventive measures. Since crime in society encompasses all social and individual institutions, prevention must also be done socially and with the participation and cooperation of all institutions. The problem that the current society is facing today is the lack of involvement of social institutions and organizations in the process of crime prevention. In fact, the Islamic Republic of Iran's pioneering process and other institutions are doing very well in preventing crime by this institution. Be available to other organizations. Research and experience have shown that cultural and social approaches to crime prevention are far more effective than operational and repressive approaches. Therefore, in this article, we have tried to investigate the contribution of other organizations and the impact of their performance on the crime prevention process in the light of different experiences.

Keywords: Crime prevention, social institutions, public participation, security.

---

¹*- MS in Applied Mathematics Operations Research, Researcher of Semnan Fa Office of Applied Research (Corresponding Author)